

STERREN IN DE DUISTERNIS

Clara Benson

Sterren in de duisternis

Uit het Engels vertaald door Marjet Schumacher

the house of books

Deze Nederlandse uitgave is tot stand gekomen in overleg met Little, Brown Book Group.

Oorspronkelijke titel: *In Darkness, Look for Stars*

Oorspronkelijk uitgegeven door: Bookouture, een imprint van Storyfire Ltd., een divisie van Hachette UK, Londen 2020

© Clara Benson, 2020

© Vertaling uit het Engels: Marjet Schumacher, 2021

© Nederlandse uitgave: The House of Books, Amsterdam 2021

Omslagontwerp: Sarah Whittaker, York

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: Mark Hesseling, Wageningen

Omslagbeeld: © Stephen Mulcahey/Trevillion Images, Shutterstock

Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 443 6104 9

ISBN 978 9 0443 6105 6 (e-book)

NUR 302

www.thehouseofbooks.com

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

The House of Books is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn ouders, Tony en Hazel.

Proloog

Ergens in de buurt van Le Bourget, september 1941

Zijn rechterbeen bloedde en een warm, plakkerig gevoel in zijn haar deed vermoeden dat ook zijn hoofd bloedde. Luchtmachtkapitein Alec McLeod gunde zichzelf geen moment om over de vraag na te denken – er was geen tijd voor eerste hulp, want hij was naar beneden gekomen midden in een tarweveld dat aan alle kanten open was. Vanaf de weg die erlangs liep zou iedereen hem kunnen zien, of vanaf de boerenschuren aan de noordkant of vanuit het groepje huizen aan de oostkant. Het was net vijf uur geweest, maar het wazige ochtendlicht maakte hem nu al onprettig zichtbaar voor eventuele passanten, dus het was van levensbelang dat hij in beweging kwam. McLeod kwam moeizaam overeind en probeerde of zijn benen hem konden dragen. Hij had een lelijke brandwond en een flinke jaap op zijn rechterscheenbeen, en de onderkant van zijn broekspijp was aan flarden gescheurd, maar hij had godzijdank niets gebroken. Hij negeerde het bloed dat inmiddels langs zijn hals sijpelde en raapte zijn parachute bij elkaar. Daarna keek hij om zich heen. Hij moest dekking zoeken, en vlug. De dichtstbijzijnde schuilplaats was een bosje tweehonderd meter verderop, en daar begaf hij zich naartoe. Als hij de mazzel had dat niemand hem had gezien, zou hij daar een paar minuten kunnen uitrusten en zijn verwondingen bekijken.

In de beschutting van de bomen ging hij op een laaghangende tak van een grote eik zitten om de stand van zaken op te nemen.

Voorzichtig betastte hij zijn achterhoofd. Het bloedde nog steeds, maar hij wist vrijwel zeker dat het slechts een oppervlakkige wond was. De jaap in zijn been was een ander verhaal, want die was onaangenaam diep. McLeod viste een rol gaasverband uit de uitrusting in zijn rugzak en nadat hij met zijn zakmes de aan flarden gescheurde stof van zijn uniform had losgesneden, verbond hij zichzelf zo goed mogelijk. Hij snakte naar een sigaret, maar de geur van sigarettenrook zou hem verraden. In plaats daarvan at hij een paar blokjes van de chocola die van hogerhand aan hem was verstrekt, terwijl hij nadacht over zijn volgende zet.

De Duitsers zouden zo meteen komen zoeken. Toen hij uit de Spitfire was gesprongen en het toestel aan zijn lot had overgelaten, had hij zo lang mogelijk gewacht met het openen van zijn parachute, zich bewust van zijn zichtbaarheid. Gelukkig was er wat beschutting van wolken, maar het was *touch-and-go*, en op hooguit honderdvijftig meter boven de grond had hij uiteindelijk aan de handgreepgetrokken. Ze zouden echter al snel uitvogelen waar hij moest zijn. Hij had een landkaart en wist zeker dat hij zijn huidige locatie vrij goed kon aanwijzen, maar hij was een beetje licht in zijn hoofd en zijn cognitieve vermogens functioneerden niet zoals anders. Dat kwam vast door de klap op zijn hoofd. De vraag was of het veilig was om tot de avond in het bos te blijven of dat hij, ondanks zijn RAF-uniform en zijn bebloede verschijning, beter kon proberen zo snel mogelijk weg te komen.

Hij staarde een paar minuten naar de landkaart en probeerde helder te denken, zich ervan bewust dat het besluit dat hij nam het verschil zou kunnen maken tussen ontkomen en maandenlange opsluiting in een kamp voor oorlogsgevangenen. Maar voordat hij tot een besluit kon komen, klonk er gekraak achter hem, als van een twijgje dat brak, en hij beseftte dat het te laat was. Hij kwam overeind en draaide zich met een ruk om, klaar om te vechten of te vluchten. Hoe hadden ze hem zo snel weten te vinden? Maar het waren helemaal niet de Duitsers; het was een

jonge vrouw. Ze was klein – hooguit één meter zestig – en had heldere bruine ogen, die waakzaam van links naar rechts schoten. Ze droeg een oude tuinbroek en gehavende regenlaarzen, en had een sjaal met een felgekleurd patroon om haar donkere krullen gebonden. Ze had geen lippenstift op en op haar gezicht zat een veeg van iets wat wel olie leek. Veel ouder zijn dan een jaar of twintig kon ze niet zijn. Ze stak haar hand op om aan te geven dat hij stil moest zijn, terwijl ze met schuin gehouden hoofd haar oren spitste. Vervolgens ontspande ze enigszins en glimlachte.

‘*Bonjour,*’ zei McLeod verlegen. Zijn Frans was niet zo vlot en er was tot nu toe niet veel aanleiding geweest om het in de praktijk te gebruiken.

‘Ik zag je naar beneden komen. We moeten je hier weg zien te krijgen,’ zei ze. Haar Engels was perfect, zonder een zweem van een Frans accent.

‘Ben je Engels?’ vroeg hij verbaasd.

‘Mijn moeder is Engels. Mij zou je vermoedelijk half-half noemen. Waar is je vliegtuig?’

Hij haalde zijn schouders op. ‘Ergens in stukken in een veld, hoop ik. Maar liever dat dan dat het ergens uit de zijgevel van een flatgebouw steekt.’

Haar lippen trokken even. ‘Ja, dat liever,’ beaamde ze. ‘Geen bommen, neem ik aan? Er zijn hier de afgelopen nacht geen bombardementen geweest, voor zover ik weet.’

‘Nee, ik ben van verkenning.’

‘Sectie c? Ik heb een paar maanden geleden een van je maten ontmoet. Kan me zijn naam niet meer herinneren. Ingram, of Ingleby of zoiets.’

‘Ingram.’

‘Is hij uiteindelijk veilig teruggekomen?’

‘Nee,’ zei McLeod somber. ‘Hij is opgepakt en naar Düsseldorf gestuurd. Daar probeerde hij te ontsnappen en dat heeft hij met de kogel moeten bekopen.’

‘O.’ Er klonk een zweem van verdriet vermengd met berusting in haar stem. ‘Wat jammer. Ik mocht hem wel. Nou, als je niet wilt dat jou hetzelfde overkomt, zullen we snel in beweging moeten komen. Je hebt niet de beste plek uitgekozen om naar beneden te komen, maar we zullen doen wat we kunnen. Ik ken iemand in de buurt. We gaan over de weg. Als we iemand zien, kun je je verstoppen in de struiken. Kun je lopen?’

‘Ja.’

‘En je hoofd? Niet duizelig of zo?’

‘Het valt wel mee. Een hoofd bloedt altijd snel.’

‘Hm,’ zei ze, hem scherp opnemend. ‘We zullen zien. Kom op, dan gaan we. Er zijn op dit uur niet veel mensen op straat, alleen boeren, en die knippen wel een oogje toe.’

Ze draaide zich om en hij volgde haar naar de rand van het bos, waar ze haar fiets tegen een boom had laten staan. Aan het stuur hing een mandje, bedekt met een blauw-wit geruit stuk oliedoek waar een brandplek van een sigaret op zat.

‘Wat doe jij eigenlijk op straat op dit uur?’ vroeg hij.

‘Dat kun je maar beter niet vragen,’ zei ze met een kort lachje. ‘Maar voor jou is het een geluk. Strikt genomen hoor ik hier niet te zijn, maar de Duitsers laten me meestal wel door. Dat heb je als je hooggeplaatste vrienden hebt, weet je.’

‘O?’ zei hij nieuwsgierig.

‘Mijn vader was een bekend musicus. Hij is een paar maanden geleden overleden, maar *Maman* zorgt er eigenhandig voor dat niemand hem ooit zal vergeten.’ Haar stem kreeg een ruwe klank toen ze dat zei. ‘Maar ik mag natuurlijk niet klagen. Voordat deze hele ellende begon, deed ik er alles aan om te voorkomen dat ik met mijn vader in verband werd gebracht, maar nu komt het goed van pas en noem ik tegen iedere Duitser die ik tegenkom direct mijn naam. Oké, jij blijft aan de kant van de haag en ik loop met de fiets aan de hand, en als er iemand komt, duik je de bosjes in. En probeer in godsnaam niet flauw te vallen voordat we er zijn!’

Hij wist niet hoe ze het had gezien, maar het klopte inderdaad dat hij zich onwel begon te voelen. Misschien was de klap op zijn hoofd toch harder geweest dan hij had gedacht. Dit was echter niet het moment voor een hersenschudding, dus hij haalde diep adem en liep achter haar aan toen ze de fiets over een met struiken begroeid heuveltje richting de weg duwde.

Ze bleef staan en gluurde door een gat in de lange haag naar de weg. ‘Niets te zien. Kom mee. Het is maar een paar honderd meter.’

Ze liepen over de weg en probeerden vaart te maken zonder dat het opviel, maar het geluk was met hen en ze kwamen niemand tegen. Uiteindelijk kwamen ze bij het groepje huizen dat hij vanaf het veld al had gezien.

‘Het is dat ene daar aan het uiteinde,’ zei ze. ‘Hij is een knorrige ouwe je-weet-wel, maar haar kan ik meestal wel ompraten. Doe maar gewoon alsof er niets aan de hand is.’

Gezien de toestand waarin hij verkeerde, was dat makkelijker gezegd dan gedaan, maar ze wandelden nonchalant langs het groepje huizen. Een hond achter een hek blafte tegen hen en McLeod schrok.

‘*Tais-toi!*’ zei de jonge vrouw, ogenschijnlijk onbekommerd. De hond negeerde haar en het blaffen werd nog feller, totdat ze doorliepen. ‘Hier is het.’

Ze stonden nu voor de deur van een vervallen huisje met bladderende groene luiken en afbrokkelend pleisterwerk. De voortuin was een verwilderde en overwoekerde moestuin.

‘Alles werd almaar in beslag genomen, dus tegenwoordig besparen ze zich de moeite,’ zei de jonge vrouw bij wijze van verklaring. ‘Hier in elk geval. Als ze iets kweken, doen ze dat ergens anders, uit het zicht.’

Ze zette de fiets aan de zijkant van het huis neer, kwam toen terug en klopte scherp op de voordeur, die dezelfde verschoten donkergroene kleur had als de luiken.

Na een ogenblik werd de deur op een kier opengedaan, en door de opening ving McLeod een glimp op van het achterdochtige gezicht van een oude vrouw.

‘Doe open, Suzette,’ zei de jonge vrouw in het Frans. ‘Ik ben het, Maggie. Ik heb een cadeautje voor je.’

De deur ging verder open en McLeod zag de vrouw in haar geheel. Ondanks het vroege uur was ze volledig aangekleed. Haar haar was grijs en haar gezicht was doorleefd en vermoeid, maar er was niets wat haar heldere blauwe ogen ontging. Ze lachte luidkeels toen ze McLeod zag staan en deed toen een stap naar achteren om de deur open te doen en hen binnen te laten in haar kleine keuken.

‘O, dus dit noem jij een cadeautje. We kunnen hem niet eten, of wel soms?’

‘Nee, maar je kunt wel een paar dagen voor hem zorgen, totdat we hem het land uit kunnen krijgen. Het is maar voor heel even, dat beloof ik je.’

‘Dat zeg je altijd,’ zei Suzette. ‘En die man van afgelopen december dan? Die hebben we bijna een maand gehad, en hij at vreselijk veel! Britten hebben altijd honger.’

‘Je mocht hem heel graag, dat weet je donders goed,’ zei Maggie. ‘Dat heb je me zelf verteld. En hij was ontzettend dankbaar.’

‘Dankbaarheid is allemaal leuk en aardig, maar je kunt er geen omelet van bakken,’ mopperde de oude vrouw. Toen glimlachte ze. ‘Kom hier en geef me een kus, kind, en wees maar blij dat ik het je vergeef dat je ons alleen maar komt opzoeken wanneer je iets nodig hebt.’

‘Ik beloof dat ik de volgende keer alleen mezelf zal meebrengen. Waar is Pierre?’

‘Even de deur uit,’ zei Suzette, en ze wierp een waakzame blik op McLeod, die inschatte dat ze niet wilde praten in zijn bijzijn. Ze schrok toen ze het bloed zag dat nog steeds langs zijn hals op zijn kraag drupte. ‘O, maar hij bloedt!’

‘*Ce n’est rien,*’ zei McLeod, al wist hij niet zeker of ze zich zorgen maakte om hem of alleen bezorgd was om haar linoleum.

‘Je ziet inderdaad nogal bleek,’ zei Maggie in het Engels tegen hem. ‘Ik durf te wedden dat je een hersenschudding hebt. Je moet gaan liggen.’

Hij stond op het punt om antwoord te geven, toen de keuken-deur openging en er een grote, nors uitziende man op leeftijd binnenkwam, die verdacht veel naar paardenmest rook. De man wierp één blik op Maggie en haar metgezel, en schraapte zijn keel alsof hij ging spugen, maar zonder die handeling af te maken.

‘Wat doe jij hier?’ vroeg hij. ‘Je weet dat we tegen je hebben gezegd dat je geen nieuwe meer moest brengen. Dus daarom zijn de Duitsers vanochtend al op de been, hm? Nou, je kunt weer vertrekken. We willen geen gedonder.’

‘Komen ze er nu aan?’ vroeg Suzette ontsteld.

‘Ze zijn onderweg.’ Hij gebaarde met zijn hoofd in de richting van de weg. ‘Vier stuks. Die gaan hier straks alle deuren langs.’

‘We zullen je moeten verstoppen,’ zei Maggie tegen McLeod.

‘*Non,*’ begon Pierre, maar Suzette onderbrak hem.

‘Uiteraard,’ zei ze. ‘Hij kan zich verstoppen in het kolenhok.’ Pierre wilde protesteren, maar ze praatte resoluut door hem heen. ‘Geen zorgen, we zeggen geen woord. Heeft iemand je gezien op weg hierheen?’

‘Volgens mij niet,’ antwoordde Maggie. ‘Niet op de weg in elk geval. Iemand zou ons gezien kunnen hebben vanachter een van de ramen in het rijtje.’

‘Nou, als dat zo is, kunnen ze maar beter niets zeggen. Anders krijgen ze met mij te maken,’ zei Suzette fel.

Het klonk komisch uit de mond van zo’n breekbaar uitziende oude vrouw, maar er was geen tijd om te lachen, want ze loodste McLeod al door het huis naar een zijdeur. Aan de zijkant van het huisje stond een kolenhok met een houten luik en roestige scharnieren.

‘We hebben niet veel kolen meer, dus er is ruimte genoeg,’ zei ze. ‘Hup, naar binnen nou, en wees in godsnaam stil!’

Het kolenhok was dieper dan je op het oog zou denken. McLeod stapte naar binnen en liet zich voorzichtig langs een paar steile treden naar beneden zakken. Hij had nog net genoeg tijd om te zien dat er bijna geen kolen meer in lagen toen Suzette het luik dichtdeed, zodat al het daglicht werd buitengesloten, op een piepklein sikkelvormig flintertje na waar het hout was kromgetrokken. Hij luisterde aandachtig, maar hoorde niets. Hij deed zijn ogen dicht en zag vonken en sterren en caleidoscopische patronen zweven. Zijn ogen opendoen hielp niet om ze te verdrijven. Hij dwong zichzelf om diep adem te halen, rommelde toen wat in zijn rugzak en at de chocola op. Die smaakte als zaagsel, en op dat moment wilde hij niets liever dan in bed gaan liggen en een maand lang slapen.

Hij wachtte. Na een poosje hoorde hij stemmen buiten het kolenhok en spitste hij zijn oren om ze te kunnen onderscheiden. Het waren geen stemmen die hij herkende – twee mannen, dacht hij. Duitsers. Toen hoorde hij Maggie. Ze spraken Frans.

‘Er is hier niemand, zoals u kunt zien,’ zei ze. ‘Waarom zou hij hierheen komen? Als hij ook maar een greintje gezond verstand heeft, is hij op de eerste boerenwagen gesprongen die langskwam en is hij nu op weg naar het zuiden. Dat zou ik in elk geval doen.’

‘Het doet er niet toe wat u zou doen,’ zei een verveeld klinkende mannenstem. ‘En dit kolenhok?’

Er klonken knerpende voetstappen en het flintertje daglicht werd ergens door geblokkeerd. McLeod hield zijn adem in en drukte zich plat tegen de achterwand van zijn schuilplaats toen het luik kraakte en een eindje omhoogging. Toen klonk er een metalige klap, als van een fiets die omviel.

‘Neem me niet kwalijk,’ zei Maggie haastig. ‘Dat ging per ongeluk.’

Het luik viel dicht en het werd weer donker in de kelder, met alleen het troostende sikkeltje daglicht.

‘Wat raapte u daar zojuist op?’ vroeg de eerste Duitser op dwingende toon, nu niet langer ongeïnteresseerd. ‘Laat zien. Tabak? Hoe komt u aan zoveel? Wat zit er nog meer in die mand?’

‘Niets bijzonders,’ antwoordde Maggie.

Er viel een stilte. McLeod stelde zich voor dat de twee Duitsers het geruite oliedoek van de mand trokken en erin keken.

‘Deze potten jam en honing zijn uitsluitend verkrijgbaar in Duitse winkels. En deze koffie ook. Hebt u dit gestolen?’

‘Nee. Het is allemaal van mij, al van voor de oorlog. Ik heb het meegebracht om aan Pierre en Suzette te geven.’

‘Nou, u hebt er geen recht op,’ zei de eerste Duitser. ‘Dit is eigendom van het Reich. Laat me uw papieren zien. En jullie twee ook.’

‘Die liggen in huis,’ klonk Pierres stem.

‘Ik haal ze wel,’ zei Suzette.

‘Ga met haar mee, Bauer, en controleer of ze hem niet ergens daarbinnen verstoppt heeft. Goed, *mademoiselle*. Marguerite Brouillard. Bent u dat? Die naam ken ik.’

‘Dat zou ik denken. Die naam zou u zeker bekend moeten voorkomen. U hebt waarschijnlijk weleens van mijn vader gehoord.’

‘Aha!’ Er viel een korte stilte, alsof hij haar van top tot teen opnam. ‘Juist, *mademoiselle* Brouillard met de beroemde vader, wat doet u buiten Parijs?’

‘Deze mensen werkten voor de oorlog voor mijn familie. Ik ben gekomen om hun de spullen in het mandje te brengen. Ik heb toestemming om zo ver te reizen.’

‘Dat zie ik, maar dit is daar een bijzonder vreemd tijdstip voor. U moet al voor het eind van de avondklok van huis zijn gegaan.’

‘Nee hoor, met de fiets ben ik hier zo – binnen een uur. En straks moet ik werken. Dit was het enige tijdstip waarop ik kon komen.’

‘Nou, het lijkt erop dat uw reis verspilde moeite is geweest. Wij nemen deze spullen mee en u kunt maar beter oppassen. Als we erachter komen dat u hebt gelogen over waar u dit allemaal vandaan hebt, dan... Begrijpt u?’

‘Volkomen, meneer.’

De soldaat snoof goedkeurend.

McLeod hoorde de stemmen van Suzette en Pierre een eindje verderop. Toen was er stilte. Hij wachtte, voor zijn gevoel wel een uur, voordat er voetstappen naderden en het luik werd opgetild.

‘Ze zijn weg,’ zei Maggie.

Ze stak een hand uit om hem naar boven te helpen, en daar was hij blij om, want zijn benen begonnen aan te voelen als rubber. Ze gingen terug naar de keuken en troffen Pierre en Suzette aan een gammele houten tafel met een dubbelgevouwen tijdschrift onder een van de poten. Er hing een zekere spanning in de lucht en McLeod gokte dat ze over hem hadden zitten praten.

‘Hij kan hier niet blijven,’ zei Pierre koppig.

‘Het is maar voor een dag of twee,’ antwoordde Maggie. ‘Moet je hem zien, hij heeft een lelijke dreun op zijn hoofd gehad en zijn been ligt aan flarden. Hij heeft bedrust nodig. Hij kan toch wel een poosje bij jullie op zolder blijven? We halen hem hier zo snel mogelijk weg, maar hij is op dit moment niet in staat om te reizen.’

Ze staarden hem allemaal aan – Maggie vol vuur, de andere twee nerveus. McLeod deed zijn mond open om tegen hen te zeggen dat ze zich niet in allerlei bochten hoefden te wringen voor hem – hij mankeerde niets en was prima in staat om voor zichzelf te zorgen –, maar zelfs die minimale beweging bracht een golf van misselijkheid teweeg, dus hij zei niets.

‘Je kunt maar beter even gaan zitten,’ zei Maggie, en dat was het laatste wat hij zich kon herinneren voordat hij buiten bewustzijn raakte.

Toen hij wakker werd, lag hij op een smal ijzeren bed op een schemerdonkere zolder. Maggie stond aan de andere kant van de ruimte uit een vuil raam naar buiten te turen. Hij sloeg haar een paar minuten gade en hoorde haar een zucht slaken. Ze draaide zich om.

‘Dus je bent wakker,’ zei ze, en haar stem klonk best opgewekt. ‘Je hebt ons wel laten schrikken.’

‘Hoe hebben jullie me de trap op gekregen?’ vroeg hij.

‘Pierre heeft je over zijn schouder gehesen, vrees ik. Het spijt me dat we het niet voor elkaar kregen met een stretcher, maar de trap is smal en Pierre is zo sterk als een os, dus we moesten roeien met de riemen die we hadden. Nee, probeer maar niet overeind te komen. Dat is nergens voor nodig en het zal je geen goeddoen.’

‘Ik dacht dat ze wilden dat ik vertrok.’

‘Ach, let maar niet op Pierre. Hij is hongerig en knorrig, maar heel loyaal. En Suzette ook.’

‘Ik zal ze betalen.’

‘Wat hebben ze nou aan geld? Er is niets om het aan uit te geven. Ik zal wel wat extra eten voor ze regelen en dan zijn ze dik tevreden, let maar op.’

‘Maar waar ga je dat vandaan halen?’

‘Van mijn eigen rantsoen, waarschijnlijk. En ik ken mensen.’

‘Het spijt me dat je de jam en de tabak hebt moeten opofferen.’

‘Maakt niet uit. Ik heb altijd iets dergelijks bij me. Het is een soort lokmiddel. Ze zien de spulletjes in de mand en dan grijp ik naar mijn hoofd en doe alsof ik doodsbang ben vanwege de sigaretten, en daardoor worden ze zo afgeleid dat ze me niet meer fouilleren. Eten is namelijk niet het enige wat ik bij me heb.’ Ze grijnsde samenzweerderig naar hem.

‘Aha,’ zei hij. ‘Ik zal geen vragen stellen.’

‘Dat is waarschijnlijk het verstandigst.’

‘En bedankt, trouwens.’

‘Bedank me nog maar niet – we zijn nog niet uit de gevarenzone.’

Je zou hier redelijk veilig moeten zijn tot je bent hersteld, en daarna moeten we kijken hoe we je het land uit krijgen. Ik weet niet welke routes ze de laatste tijd gebruiken. Ik betwijfel of we je naar Bretagne kunnen krijgen – de kans is groter dat ze je naar het zuiden sturen, naar Marseille, en dan terug via Noord-Afrika, of misschien door Spanje. Blijf hier en doe wat Suzette zegt. Ze zal je waarschijnlijk proberen te bemoederen. Ze is haar eigen zoon verloren aan de Somme, weet je, en ondanks al haar praatjes wil ze echt graag helpen. Pierre en zij zullen je instructies geven wanneer je beter bent. Je zult waarschijnlijk om drie uur 's nachts ergens langs de kant van de weg moeten gaan staan kleumen en vervolgens twee dagen lang opgepropt onder een stuk canvas in de bak van een vrachtwagen moeten zitten, maar ik weet zeker dat je wel erger hebt doorstaan.'

Zijn ogen begonnen alweer zwaar te worden. 'Marguerite Brouillard,' mompelde hij slaperig.

'O, dus je kon horen wat ze zeiden? Ja, maar iedereen noemt me Maggie.'

'Maggie. En je bent half Engels.'

'Ik heb een groot deel van mijn jeugd doorgebracht in Hertfordshire. Daar heb ik ook op school gezeten. Maar Parijs is nu mijn thuis.'

'Je bent een loyale Française.'

'Misschien. Al vraag ik me soms af of het het allemaal waard is – al dat vechten en liegen en stiekem rondsluipen, bedoel ik. Soms vraag ik me af of het niet makkelijker zou zijn om gewoon te doen wat ze zeggen. Het ziet er niet naar uit dat we ook maar een schijn van kans hebben om te winnen.'

'Zo moet je niet praten,' zei hij. 'Je moet niet opgeven. Het zal het allemaal waard zijn – dat zul je zien.'

'Ik wou dat ik daar net zo van overtuigd kon zijn als jij.'

Hij voelde dat hij begon weg te zakken. 'Zie ik je nog voordat ik wegga?' vroeg hij.

‘Waarschijnlijk niet. Dat is veiliger.’

‘Dank je wel dan maar, en tot ziens. Misschien kom ik je nog eens opzoeken zodra dit allemaal achter de rug is.’

‘Daar verheug ik me op,’ zei ze, en bij die woorden viel hij in slaap.

Het was inmiddels ruim over zessen en Maggie had alweer op de terugweg moeten zijn naar de stad, maar de Britse vliegenier had haar opgehouden. Ze zou te laat komen op school, maar ze kon niet teruggaan zonder haar missie te volbrengen, dus ze zouden alvast zonder haar moeten beginnen. Ze nam afscheid van Pierre en Suzette, maar in plaats van haar fiets te pakken en dezelfde weg terug te nemen, volgde ze het pad door de laan nog een eindje verder en sloeg toen rechts af, een overwoekerd voetpad in dat naar een aantal boerenschuren voerde. Een ervan was een hooischuur die aan één kant open was. Binnen stond een ladder aan de zijkant die naar een hooizolder voerde. Maggie liep ernaartoe en keek vluchtig om zich heen.

‘Emil!’ siste ze. ‘Ik ben het.’

Er klonk geschuifel vanboven en er gleed een schaduw langs het luik in het plafond. Het volgende moment keek er een mannengezicht op haar neer.

‘Het zou tijd worden,’ mopperde hij. ‘Waar bleef je toch? Ik snak naar een peuk.’

‘Nou, dan heb ik slecht nieuws voor je,’ zei ze, de ladder op klimmend. ‘De Duitsers hebben al mijn tabak in handen gekregen.’

‘Wat?’

Ze stapte op de hooizolder en Emil plofte weer neer op het stromatras dat in één hoek voor hem was neergelegd.

‘Ik zei toch dat we je beter hier konden onderbrengen dan bij Suzette in huis?’ zei Maggie. ‘Onderweg vond ik een vliegenier en de Duitsers kwamen hem zoeken. Als jij daar was geweest, zouden ze je te pakken hebben gekregen.’

‘Hebben ze hém te pakken gekregen?’

‘Nee.’

‘Nou dan!’

‘Oké, maar als ze hém te pakken hadden gekregen, zouden ze hem naar een kamp voor oorlogsgevangenen hebben gestuurd. Als ze jóú te pakken krijgen, sturen ze je naar Drancy samen met alle andere Joden – althans, als ze je niet ter plekke doodschieten. Beter hier, waar het veiliger is.’

‘Kouder en oncomfortabeler, zul je bedoelen. Is er al nieuws over Filip?’

‘Ik vrees van niet. Niemand vertelt iets en het is lastig om erachter te komen wat er gaande is. Maar ik laat het je weten zodra ik iets hoor.’ Ze kwam naast hem op het matras zitten.

‘Ik verveel me,’ zei hij. ‘Ik ben het zat om hier duimen te zitten draaien. Ik wil eruit en iets nuttigs doen.’

‘En dat ga je ook doen. Hier.’ Ze voelde in haar tuinbroek en haalde een papieren puntzakje tevoorschijn met wat tabak erin. ‘Ik heb wat achtergehouden, voor het geval dat.’

‘Je bent geweldig.’ Hij wilde het pakje uit haar hand grissen, maar ze hield het buiten zijn bereik.

‘Voordat je de schuur in de fik steekt, moeten we overleggen waar je hierna naartoe gaat.’

‘Ik blijf in Parijs.’

‘Geen sprake van. Dat is veel te gevaarlijk en ik weet zeker dat ze Club Madagascar in de gaten houden. Je wilt toch nuttig werk blijven doen, of niet soms?’

‘Ik zie aan je gezicht dat je weer eens een ingeving hebt gehad. Vooruit, voor de draad ermee.’

‘Wat zou je ervan vinden om naar Nice te gaan?’

‘Nice?’

‘Mijn zus zit daar. Dat heb ik je verteld, weet je nog? Ze heeft de Prix de Rome gewonnen voor muziek en ze studeert in een of andere fantastische villa. Er zijn daar geen Duitsers, maar wel

een heleboel Joodse vluchtelingen die hulp nodig hebben om Frankrijk uit te komen. Jij kent alle onofficiële kanalen, en de achterdeurtjes, en je weet welke visa je moet hebben en wat al niet meer. Je zou ontzettend veel mensen kunnen helpen.'

'Maar Parijs is mijn thuis.'

'Dat dachten al die mensen in Drancy vast ook,' zei ze praktisch. 'En moet je hen nu eens zien: opgesloten in een betonnen gevangenenkamp en waarschijnlijk op het punt om gedeporteerd te worden.'

Hij keek haar aan. 'Dus je wilt dat ik naar die zus van je toe ga?'

'Ja. Ik heb een brief voor haar geschreven die je kunt meenemen. Zodra we je over de demarcatielijn hebben weten te smokkelen, moet je naar haar op zoek gaan en zeggen dat ik je heb gestuurd.'

'Is ze veilig?'

'Nou, ze zal je niet verraden, als je dat bedoelt. Ze zit niet bij de Résistance, maar ze is ook geen collaborateur. Eerlijk gezegd leeft ze het grootste deel van de tijd in haar eigen kleine wereldje, en soms denk ik weleens dat ze nauwelijks weet dat het oorlog is. Maar ze zal je onderdak geven. Ze is verlegen, dat wel, en ze is geen mannen gewend, dus je moet wel zorgen dat je haar niet bang maakt.'

'Ze klinkt verrukkelijk.'

'Doe niet zo onaardig. Ze is mijn zus en ik aanbid haar. Hier, dit is de brief.'

Hij pakte hem aan en keek ernaar voordat hij hem in zijn binnenzak stopte. 'Alles is al helemaal in kannen en kruiken, hè?'

'Ik hoop het.'

Hij trok haar boven op zich op het matras. 'Op een dag zul je voor iemand een fantastische echtgenote zijn.'

'Nou, ik mag hopen dat jij die iemand bent,' zei ze lachend.

Hij kuste haar en ze beantwoordde de kus vol vuur terwijl ze

haar vingers door zijn haar vlocht. Even later rolde hij haar op haar rug en begon de schouderbanden van haar tuinbroek los te maken.

‘Emil!’ zei ze, half lachend, half getergd. ‘Niet nu. Niet hier. We moeten wachten.’

‘Als je het mij vraagt, moeten we ons pleziertje nemen nu het nog kan,’ antwoordde hij, maar ze sloeg hem van zich af en ging rechtop zitten.

‘Daar krijgen we nog alle gelegenheid voor. Ga naar Nice. Cécilia zal voor je zorgen en je veilig en wel terugsturen zodra de oorlog achter de rug is.’

‘Weet je het zeker?’

‘Natuurlijk weet ik dat zeker,’ zei Maggie. ‘Ze is mijn zus. Ik zou mijn leven aan haar toevertrouwen.’

1

Hertfordshire, 1949

Het was een wereld van mist. Er was een deken van zilvergrijze nevel over het landschap neergedaald die zich rond de bomen, verkeersborden, hekken en telefooncellen had gewikkeld. De mist omhulde liefkozend huizen en auto's en zonk als een wegstervende ademtocht neer op de weg in de verte. Niets kon het gestage oprukken ervan tegenhouden – zelfs de laagstaande najaarszon niet, die moeite had om zich door het grijs heen te boren en slechts af en toe tussen de dichte slierten door bleekjes tevoorschijn kwam.

Harriet zette haar koffer neer om haar handschoenen opnieuw aan te trekken. Ze waren tweedehands en ze knelden bij de polsen. Ze was helemaal vanaf het station komen lopen en haar armen deden pijn. Niet dat haar bagage nou zo zwaar was, maar wel zwaar genoeg om de drie kilometer lange wandeling minder aangenaam te maken dan hij had moeten zijn. En het weer hielp ook niet: druppeltjes water zetten zich klam vast op haar jas en hoed, en vlijden zich zachtjes op de krullen waar ze die ochtend zo haar best op had gedaan. Ze dacht aan haar bestemming. Het was niet ver en er zou vast een haard branden, of misschien was er zelfs centrale verwarming als het huis was gemoderniseerd.

De vrouw van het uitzendbureau had enthousiast gesproken over Chaffingham, zij het in vage bewoordingen. Een schitterend oud huis, had ze gezegd – groot, maar niet zo groot dat het

onbetaalbaar of onbeheersbaar was. En de mensen waren heel aardig. Mevrouw Brouillard (ze had het uitgesproken als Broelard) was misschien wat formeel, maar heel beleefd en beschaafd.

‘Frans?’ had Harriet gevraagd toen ze een blik wierp op het papier dat haar was overhandigd en de spelling van de naam zag.

‘Volgens mij niet. Ze klonk Engels aan de telefoon. Haar man was wel Frans. Hij was een bekend musicus, zei ze, al heb ik nog nooit van hem gehoord.’

‘Jean-Jacques Brouillard?’

‘Die naam zou het geweest kunnen zijn. Ze woonden in Frankrijk, maar zijn na de oorlog hierheen gekomen. Je hebt niets tegen stijve types, toch? Ze moet waarschijnlijk gewoon een beetje ontdooien.’

‘Ik kan vast wel met haar overweg,’ antwoordde Harriet. Ze probeerde kalm en ongeïnteresseerd te klinken, alsof ze een hele reeks banen had om uit te kiezen en deze betrekking niet dringend nodig had.

‘Nou, we zullen zien,’ zei de vrouw, en ze keek Harriet taxerend aan. ‘Ze hebben de laatste tijd een aantal secretaresses versleten, en heel eerlijk gezegd had ik jou met het oog op je recente prestaties niet willen voordragen, maar ze willen iemand die Frans en Duits spreekt, en we hebben momenteel niemand anders. Maar probeer deze keer alsjeblieft je best te doen, oké? Iemand die nergens tegen opgewassen is kunnen we niet gebruiken, en als je telkens niet blijkt te voldoen, vrees ik dat we je niet in ons bestand kunnen houden.’

‘Ik kan heus wel mijn mannetje staan. Het spijt me van de andere banen, maar...’ Het had geen zin om tekst en uitleg te geven. Harriet was immers niet de enige met problemen. ‘Ik beloof dat ik niet teleur zal stellen,’ besloot ze. Ze ging rechttop zitten en probeerde het gezicht op te zetten van de oude, competente Harriet die ze ooit was geweest.

‘Dat mag ik hopen,’ zei de vrouw, en daarmee was de zaak beklonken.

Harriet had niet lang nodig om alles te regelen – veel liet ze immers niet achter. Haar hospita was maar al te blij om haar te zien vertrekken nadat ze iets te vaak te laat was geweest met het betalen van de huur. En er was niemand om afscheid van te nemen, behalve de andere kamerhuurders, van wie de meesten net als zij op doortocht waren: oppervlakkige kennissen om nietszeggende beleefdheden mee uit te wisselen tijdens het ontbijt, die na een maand of twee weer zouden vertrekken naar onbekende uithoeken. Ze bofte dat ze deze betrekking had gekregen, wist ze; ze waren niet per se onvriendelijk geweest bij het uitzendbureau, maar gebroken harten genezen was niet hun arbeidsterrein, en als ze het werk niet aankon, konden ze haar niet gebruiken. Ze zou dit keer beter haar best doen.

Ze pakte haar koffer weer op en vervolgde haar weg. Volgens de aanwijzingen die ze had gekregen, was het nog maar zo’n vijfhonderd meter lopen, maar vanwege de mist verliep de wandeling nogal moeizaam. Uiteindelijk zag ze uit de wazigheid voor haar iets opdoemen wat leek op een stenen pilaar. Toen ze dichterbij kwam, bleek het een stel palen van een hek te zijn. Op een verweerde stenen plaquette op de dichtstbijzijnde paal stonden de woorden CHAFFINGHAM HOUSE. Harriet ging het hek door en liep de oprijlaan af. Die was onverhard – het was meer een modderpad dan iets anders –, maar na een poosje ging het lopen soepeler en veranderde de weg in een pad dat met een bocht om een dicht groepje bomen heen boog en uitkwam aan de voorkant van het huis. Harriet wilde te graag weg uit de kou en de vochtige lucht om het eens goed te bekijken, maar ze had de indruk van verweerde grijze stenen, scherpe puntdaken en hoge schoorstenen. Het bordes was oneffen en dieper in het midden, uitgehold door honderden jaren van bezoekers, maar de voordeur was modern en behoorlijk degelijk, met een elektrische

bel. Een vrouw op leeftijd in een zwarte jurk met een grijs schort kwam opendoen. Ze tuurde een paar ogenblikken naar Harriet nadat die haar naam had genoemd, en vervolgens stapte ze naar achteren om haar binnen te laten in de donkere entreehal.

‘Eén moment, ik kondig u aan,’ zei ze, en ze maakte zich haastig uit de voeten.

Aan haar accent te horen was ze Frans. Harriet keek om zich heen, zoekend naar een zitplaats, maar besloot bij nader inzien te blijven staan. Het was doodstil in het huis, op het tikken van een staande klok na, sonoor en weergalmend in de leegte, en Harriet nam de hal in zich op. De muren hadden een lambrisering van donker hout. De verf erboven was misschien ooit wit of crèmekleurig geweest, maar leek inmiddels vergeeld te zijn van ouderdom. De vloer was betegeld met zwart-witte vierkanten tot aan de met groen tapijt beklede trap, die vanuit het midden van de hal naar boven voerde en zich boven op een overloop in tweeën splitste. Het was te donker om te zien waar de trap daarvandaan naartoe voerde. Tegen één muur waren een schoorsteenmantel en een stenen open haard. Er hingen twee gekruiste zwaarden boven, met daaronder een ingelijst certificaat.

Harriet deed een stap naar voren om het van dichterbij te bekijken, maar bleef staan toen ze iets hoorde: pianoklanken van ergens diep in het huis. De muziek was heel anders dan alles wat ze ooit had gehoord; die begon zacht en weemoedig, triest maar tegelijkertijd troostend melodieus en kalmerend. De klankkleur veranderde echter geleidelijk aan – Harriet kreeg het gevoel alsof de muziek was gesmolten en aan één kant was ingezakt. De onderliggende melodie was hetzelfde, maar er kwam nu iets bij wat niet per se atonaal was, maar wel schuurde toen mineur- en majeurakkoorden samenkwamen in een angstaanjagend geluid, bijna als een kreet van pijn.

‘Juffrouw Conway,’ zei een stem achter haar.

Harriet draaide zich geschrokken om, terwijl de muziek abrupt

ophield. Voor haar stond een kaarsrechte, slanke vrouw van een jaar of vijfenvijftig, gekleed in een donkerturquoise jurk in de stijl van een paar jaar geleden, gemaakt van een stof die duidde op een flink prijskaartje. Er was een tijd geweest dat Harriet er wellicht met jaloezie naar zou hebben gekeken en haar eigen sjofole kledij zou hebben betreurd, maar zulke dingen lagen nu achter haar. Niemand keek tegenwoordig meer met bewondering naar haar, en dat wilde ze ook niet.

‘Mevrouw Brouillard?’ antwoordde ze, de naam zorgvuldig uitsprekend. De andere vrouw trok even snel met haar wenkbrauwen op een manier die wellicht duidde op goedkeuring.

‘Het uitzendbureau zei dat u Frans spreekt. Dat zeiden ze over het vorige meisje ook, maar ze bleken haar kunnen te hebben overschat. Ik hoop dat we dit keer meer succes hebben.’

Die laatste zin werd in het Frans uitgesproken. Harriet antwoordde vloeiend en het gezicht van mevrouw Brouillard klaarde nog verder op.

‘Uitstekend, dat volstaat voorlopig. Laten we naar de zitkamer gaan, daar is het comfortabeler. U oogt nogal klam. Bent u hierheen komen lopen? Een taxi was misschien verstandiger geweest.’

Haar manier van doen was afstandelijk, onbekommerd. Harriet kende het type. Mevrouw Brouillard zou niet begrijpen wat het betekende om luxe te moeten opofferen wegens geldgebrek. ‘Ik wilde liever wandelen,’ zei Harriet.

‘Dus u bent van het actieve slag? Dan vindt u het hier vast prettig. Het platteland schijnt erg aantrekkelijk te zijn. Zelf geef ik niet om dergelijke zaken.’

Hoewel haar Engels volkomen correct was, klonk het een tikje gekunsteld – misschien het resultaat van jarenlang in Frankrijk te hebben gewoond. Al pratend nam ze Harriet onverholven van top tot teen op, als iemand die een nieuwe aanwinst probeert te beoordelen op geschiktheid. Wat de uitkomst was van haar onderzoek kon Harriet niet zeggen, maar mevrouw Brouillard

draaide zich met een rukje om en ging haar voor door een korte gang naar een deur die toegang gaf tot een kleine zitkamer.

‘Ik verkies deze kamer boven de salon,’ zei ze bij het binnengaan van de kamer. ‘Vroeger was het een studeerkamer, maar ik heb hem zelf in gebruik genomen toen we hier kwamen, omdat het uitzicht veel prettiger is. Gaat u zitten.’

Mevrouw Brouillard nam zelf plaats op een comfortabele fauteuil en wachtte. Harriet voelde dat dit een test was en wachtte even voordat ze zelf een stoel uitkoos. De logische keus was een eenvoudige stoel tegenover die van mevrouw Brouillard, waardoor ze een flink stuk lager zou komen te zitten dan zij. De andere stoelen waren voornamelijk goed gevuld, zacht en bekleed met brokaat, eerder bedoeld voor gasten dan voor secretaresses. Aan de overkant van de kamer stond een stoel met precies de juiste hoogte en het juiste comfort. Harriet ging hem halen, zette hem op respectvolle afstand van haar nieuwe werkgeefster neer en ging zitten. Mevrouw Brouillard glimlachte niet zozeer, maar haar mondhoeken ontspanden, en Harriet schatte in dat ze was geslaagd voor de test. De kamer was niet zo warm als ze had gewild, maar het was beter dan buiten zijn. Ze maakte van de gelegenheid gebruik om even om zich heen te kijken terwijl mevrouw Brouillard de referenties doorkeek die Harriet haar zojuist had overhandigd. Ze hadden het meubilair vast uit Frankrijk meegebracht, want het was van een ongekende weelderigheid en had ronde lijnen die beslist on-Engels waren, met veel wit en verguldsel. Het paste veel beter in een appartement in Parijs dan in dit oude, traditionele landhuis op het platteland van Hertfordshire.

‘Wat is u over ons verteld?’ vroeg mevrouw Brouillard, opkijkend van de referenties. ‘Weet u wie we zijn?’

‘Ik weet een klein beetje over u,’ zei Harriet. ‘Uw man was uiteraard beroemd. Ik heb hem kort voor de oorlog in Londen zien optreden.’

‘O, werkelijk? U moet destijds nog een kind zijn geweest.’

‘Niet bepaald. Het was mijn achttiende verjaardag. Mijn moeder had me meegenomen. Ze was erg dol op muziek.’

Brouilards wenkbrauwen gingen omhoog. ‘Achttien? Neem me niet kwalijk, maar u ziet er nu niet veel ouder uit dan dat.’

‘Ik ben bijna negenentwintig,’ zei Harriet in antwoord op de onuitgesproken vraag. Weer was er die taxerende blik, maar de oudere vrouw gaf geen antwoord.

‘De dood van mijn man was onfortuinlijk,’ zei mevrouw Brouillard. ‘Hij heeft een enorme bijdrage geleverd aan de wereld van de muziek – het is niet overdreven om te zeggen dat hij een van de belangrijkste componisten en dirigenten van zijn tijd was. Het is buitengewoon jammer dat hij er niet meer is om zijn kinderen in zijn voetsporen te zien treden. Of liever gezegd: zijn kind.’

Harriet wachtte.

Mevrouw Brouillard vervolgde: ‘Ik neem niet aan dat u hebt gehoord van mijn dochter, Cécilia Brouillard? Ze begon nog maar net naam te maken toen de oorlog ertussen kwam.’

‘Ik geloof dat ik wel van haar heb gehoord. Ze is violiste, toch?’

‘Ze wás violiste,’ verbeterde mevrouw Brouillard. ‘Tevens componiste. Ze was een van de eerste vrouwen die de Prix de Rome hebben gewonnen, maar ze heeft haar beroep neergelegd. Mijn oudste zoon, Marcus, die een getalenteerd cellist was, heeft ervoor gekozen om vrijwillig bij het leger te gaan en is omgekomen bij de Slag om Frankrijk.’

‘Het spijt me om dat te horen,’ zei Harriet plichtmatig.

Mevrouw Brouillard wuifde het weg. ‘Dergelijke zaken horen nu eenmaal bij het leven. U hebt ongetwijfeld uw eigen persoonlijke tragedies gekend. Vat dat overigens niet op als een uitnodiging om op mijn schouder uit te huilen, juffrouw Conway. Ik moet u waarschuwen dat ik er weinig voor voel mijn werknemers te bemoederen.’

‘Uitstekend,’ zei Harriet. ‘Dat is ook niet de reden waarom ik hier ben.’

‘Mooi zo. Hoe dan ook, nu de rest van het gezin nogal een teleurstelling is gebleken wat betreft het voortzetten van de naam Brouillard, hebben we alleen Sébastien nog. Ik ben van mening dat hij net zoveel talent heeft als de andere twee – misschien zelfs meer –, maar hij is een delicate jongen en vergt een behoedzame aanpak. Sinds we uit Parijs zijn vertrokken is zijn muzikale opleiding ietwat versnipperd geweest, maar hij is nu onder de hoede van de beste privéleraren die ik kon vinden, in Cambridge en Londen, en ik hoop dat hij binnenkort de professionele wereld zal betreden.’

‘Hoe oud is hij?’ vroeg Harriet.

‘Hij is in augustus negentien geworden.’

Negentien leek een prima leeftijd om je eigen brood te verdienen. Harriet vroeg zich af wat er nog te wachten viel, maar ze vroeg er niet naar. ‘Is hij pianist? Ik hoorde iemand pianospelen toen ik hier aankwam.’

‘Hij is vandaag niet aanwezig,’ zei mevrouw Brouillard. ‘Ik neem aan dat u Rex hebt horen oefenen.’

‘Wie is Rex?’

‘Mijn kleinzoon. Cécilia’s zoon. Hij is zeven, en in muzikale zin helaas niet bijzonder veelbelovend.’

Mevrouw Brouillard leek mensen uitsluitend te beoordelen aan de hand van hun muzikale kunnen. Niemand had Harriet verteld dat er jonge kinderen in het huis waren en ze was niet per se enthousiast bij het idee. Ze was naar Chaffingham gekomen om te gaan werken als secretaresse voor mevrouw Brouillard, maar ze wist hoe dit soort dingen gingen, want ze had dat in het verleden maar al te vaak meegemaakt: voor ze het wist, zouden haar taken worden uitgebreid en zou ze moeten optreden als onbetaald kindermeisje voor een verwend kind. Ze voelde een steek van teleurstelling, maar ze was nu eenmaal niet in een positie

om kieskeurig te zijn en kon het zich niet permitteren om deze betrekking kwijt te raken.

Ze wilde nog meer vragen over Rex en de zorg voor hem. Waar was zijn vader, bijvoorbeeld?

Mevrouw Brouillard, die weliswaar uiterst beleefd was, had echter iets gereserveerds over zich, wat vragen stellen ontmoedigde. De oudere vrouw scheen van mening te zijn dat het onderwerp Rex was afgehandeld en begon de taken op te sommen die Harriet als haar secretaresse geacht werd uit te voeren.

Harriet luisterde en nam ondertussen haar werkgeefster aandachtig op. Rose Brouillard was nog altijd een knappe vrouw, al kon je haar niet mooi noemen in de klassieke zin. Ze had grote grijze ogen onder zware oogleden, en in haar kastanjebruine haar zat hier en daar een zweem van grijs. Ze droeg het naar achteren gekamd, uit haar gezicht, wat haar fijne jukbeenderen en haar gladde voorhoofd accentueerde. Wanneer ze glimlachte, en dat was niet vaak, was het effect oogverblindend. Ze was veel jonger geweest dan haar echtgenoot, Jean-Jacques Brouillard, die zoals bekend in de beginnende jaren van de bezetting, toen hij al ver in de zeventig was, was overleden aan een hartaanval op het podium van de concertzaal Salle Pleyel. Mevrouw Brouillard had zoals iedereen moeilijke tijden doorgemaakt, maar haar gezicht droeg er nauwelijks sporen van, want het was praktisch vrij van rimpels. Als haar manier van doen niet zo streng en hooghartig was geweest, zou ze hebben kunnen doorgaan voor een veel jongere vrouw.

Mevrouw Brouillard was klaar met vertellen over het werk, dat niet al te gecompliceerd klonk, en begon Harriet vervolgens uitgebreid te ondervragen over haar ervaring.

‘Ik zie dat u niet lang bent gebleven in uw vorige drie betrekkingen, al spreekt men redelijk lovend over u bij het uitzendbureau.’ Vragend keek ze op.

Harriet prees zichzelf gelukkig dat ze ooit zo goed was geweest in haar werk; dat had haar een zeker krediet bezorgd bij het uitzendbureau, al was dat in hoog tempo aan het opraken. ‘We pasten niet goed bij elkaar,’ zei ze, en dat was ook zo. Mevrouw Brouillard drong niet aan op details, maar leek zich er eerder van te willen verzekeren dat Harriets Frans inderdaad zo goed was als het uitzendbureau had beloofd, hetgeen als een zekere opluchting kwam. Harriet wilde niet hoeven uitleggen dat ze de afgelopen anderhalf jaar gebroken was geweest en dat ze pas onlangs was begonnen om zichzelf weer in elkaar te lijmen. Ze kon niet zo goed hoogte krijgen van Rose Brouillard, maar de vrouw was beleefd, zij het een tikkeltje kil – iets waarvoor ze sowieso al was gewaarschuwd. Als dit het ergste was, dacht Harriet dat ze uitstekend met elkaar overweg zouden kunnen. Mevrouw Brouillard dacht kennelijk hetzelfde.

‘Nou, u lijkt me pienter genoeg,’ zei ze uiteindelijk, zodra ze klaar was met Harriet ondervragen. ‘We zullen zien hoe het gaat. Ik verwacht dat een week of twee voldoende zal zijn om te kunnen zeggen of we het met elkaar vinden kunnen. Met de vorige twee meisjes was werkelijk helemaal niets te beginnen, vooral wanneer het op Frans spreken aankwam, zoals ik al zei. Waar hebt u het overigens geleerd?’

‘Mijn vader was hoogleraar talen,’ antwoordde Harriet. ‘We moesten van hem Frans spreken thuis. Hij zei dat tweetaligheid goed was voor het brein.’

‘Hij had gelijk. Leeft hij nog? En uw moeder?’

‘Mijn ouders zijn dood,’ zei Harriet kort.

‘Aha, dus dat is uw persoonlijke tragedie, begrijp ik.’ Mevrouw Brouillard nam haar aandachtiger op.

Een ervan, wilde Harriet zeggen.

Haar nieuwe werkgeefster stond op en rinkelde met een bel. ‘Estelle zal u uw kamer laten zien. Ik zal u vandaag de gelegenheid geven om uw draai te vinden, maar vanaf morgenochtend

verwacht ik dat u klaar bent om aan de slag te gaan. Om zeven uur dineert u samen met de familie. Sébastien is er vandaag niet, maar het is de bedoeling dat hij morgen thuiskomt. Ik neem niet aan dat u veel genieën hebt gekend in uw leven, juffrouw Conway?’

‘Nee,’ antwoordde Harriet verbaasd.

‘Ze zijn niet zoals u en ik. U zult merken dat Sébastien bijzonder gespannen kan zijn, vooral wanneer hij zich aan het voorbereiden is op een auditie of een optreden, maar vat het niet persoonlijk op als hij wat lastig is in de omgang. Een talent als het zijne kent een prijs, en Sébastien heeft geleden voor zijn muziek.’

Haar gezicht begon te stralen terwijl ze praatte, haar ogen glanzend van onderdrukte opwindning, en Harriet schrok bijna van de verandering bij haar werkgeefster, die onmiskenbaar vreugde putte uit haar jongste zoon. Ze voelde zich ineens ongemakkelijk, alsof ze zojuist getuige was geweest van iets wat erg privé was. Toen kwam de Française op leeftijd binnen en kreeg het gezicht van mevrouw Brouillard weer de gebruikelijke emotionele uitdrukking.

‘Breng juffrouw Conway naar haar kamer,’ gebood ze in het Frans. ‘En zet de verwarming aan. Ik neem aan dat ze graag even wil opwarmen en andere kleren wil aantrekken voordat ze kennismaakt met de familie.’

‘*Oui, madame,*’ zei Estelle. Ze ging Harriet voor naar de hal.

Toen ze de trap op liepen, sloeg de staande klok ineens vier uur, en Harriet schrok. De klok galmde nog na toen de angst-aanjagende muziek weer begon – de klanken die vanuit een onzichtbaar deel van het huis aan kwamen zweven alsof er piano werd gespeeld door een onzichtbare hand.